

Valóban csalódás...?

Néhány éve mutatta be a televízió Rényi Tamás fiatalokról szóló emlékeztetés, s a fiatalabb korosztályt felháborított vitára ingerlő filmjét. A baráti társaságban sok polémiára okot adó film hullámai régen elültek, a mű azonban egyszóval negatív nézőpontja ellenére emlékeztetés maradhatott számunkra, annál is inkább, mert a (közhelyszerű) „generációs-probléma” úgy tűnik, nehogy stagnálna, hanem erősödjön.

Ezt látszik alátámasztani a Szegedi Egyetem legutóbbi száma „Közömbösök?” című cikkének egész kérdés- és problémakomplexumot centrumba állító vitaindító cikke is. Szűkítsük most a problémát, önmagunkat vizsgálva így: közömbösök vagyunk-e? Érezhető-e közöny az egyetemi ifjúság körében? Mielőtt egyértelmű, határozott választ adnánk, vizsgáljuk meg a problémakört folyamatosságában, fejlődésében.

... a korban?

Kétségkívül a cselekvési lehetőségek „beszűkültebbek”, mint pl. két-, két és fél évtizeddel korábban: a „nagy tettek” ideje letűnni látszik, hiszen a történelmi sorsfordulók adta lehetőségek helyett (azok törvényszerű folytatásaként) — szocializmust építő korunkban — a becsületes, képességek szerinti munkavégzés követelménye áll, melynek „hétköznapi” jellege semmiképpen nem jelent értékbeli csökkenést, vagy bármiféle értékelődést. Az emberi aktivitás, dinamizmus kiélésének vágya és lehetősége semmivel sem kisebb, mint korábban, bár kétségkívül úgy tűnik, ennek értékmerő-jévé egyre inkább morális tényezők válnak.

... az egyetemen?

Valóban elgondolkasztó a cikkben idézett ötödéves hallgató véleménye, mely szerint „az egyetemen tapasztalható tényleges közönyösség egy folyamat végeredménye”. Állapot, amely megcsontosodhat, röghöz kötődhet, de irányítható is, mindkét irányban. Itt kell óriási vállalnia az ifjúság tömegszervezetének, a KISZ-nek. Am próbáljunk deduktíve vizsgálódva visszajutni a kiindulópontig, a forrásig, anónnan elindul a folyamat. A kollégiumban történt beszélgetéseket hívom segítségül. Egy elsőéves történelem-orosz szakos hallgató véleménye: „A középiskolában túlzottan idillikus képet festettek az egyetemről. Innen a csalódásom.” E szerint (s sokak véleményével egyezően), az egyetemnek még a gimnáziumban (talán már az általános iskolában) történt túlzott kiszínezéséről van szó. Úgy érezzük, nem igazság — tartalom nélküli ez az álláspont, s éppen ezért ezúton is aláhúzzuk: a környékbeli — főként vidéki — gimnáziumokat patronáló egyetemi előkészítők lelkesedéssel és hozzáértéssel megnindult szervezése — melynek most meginduló munkája reméljük, sikeres lesz — helyes, szükséges és figyelemreméltó lépés volt. Eszköze lehet éppen, egy, az egyetemen — mint munkahelyről — nyújtandó reális, idealizálástól — mentes kép nyújtásának is, a középiskolai tanulók szakmai előkészítésén túl.

Mások a folyamat kiindulópontját az egyetemi évekből származtatják. A csalódottság — teljes leegyszerűsítéssel — kétoldalú: elégedetlenség szakmai vonatkozásban; elégedetlenség az egyetemi KISZ-élettel.

... a KISZ-ben?

Vizsgáljuk meg elsőként — lehetőségünk mérten — az utóbbit. Mindekelőt kockáztassunk meg olyan megállapításokat, melyek véleményünk szerint a csalódottság-érzés okozói lehetnek:

1. Sokat hangoztatott vélemény: az egyetemi KISZ-élet intenzitása, színesége nem mérhető a gimnáziuméhoz (vagy munkahelyéhez), mert lehetőségei épp az egyetemen folyó elmélyül-

tebb tanulmányi munka — nagyobb elfoglaltság — miatt korlátozottabbak.

2. Komolyabb, nagyobb igényű szakmai tevékenység, a magánéletben beálló változások bizonyos mértékben az individualizálódás felé mutatnak. (Ezt támasztja alá a felsőbb évfolyamok lazább, közösségi-szervezeti élete, míg a kohéziós erő az alsóbb évfolyamokon kétségkívül erősebb.)

3. Az ifjúsági szervezetben belüli problémák (vezetőség-tagság viszonya, a „ki dolgozik?” — problémájának gyakori felmerülése; miért vállal aránytalanul sokat a vezetőség, miért dolgozik — vagy dolgozhat — keveset a tagság; a módszerek változatossága, a foglalkozások érdekessége megfelelő-e az egyre növekvő igényeknek?, stb.)

Csupán néhány problémát emelünk ki, igyekeztünk megvilágítani azokat mindkét nézőpontból. Hangsúlyozni kívánjuk, nem személyi, funkcionális problémákról van szó, hanem a metodikai igények korszerűsítésének óhajáról. Vagy legalábbis néhány — a gyakorlat során bizonyossá vált — helyes kezdeményezés, módszer elhalásának megakadályozásáról. (Gondoljunk a néhány éven át működő politikai vitakör elsorvadására, melynek igénye ma is fennáll. Ilyen vonatkozásban a vezetőségeken a feladat súlya.) De mindenképpen új és minél színesebb — többnyire a kötelező jelleg elhagyásával történő — formák kialakításáról. (A kötelező-jelleg túl gyakori alkalmazásának következményeként gondoljunk csupán az irodalmi művek általános és középiskolai tanulmányok során történt „kötelezővé degradálására”, eredeti-érték-elvesztésére. Tanulói nézőpontból ugyan, s helytelenül, de végeredményét tekintve sajnálatos következményekkel. A kötelező jelleg mechanikussá válása ugyanis közudatlan tartózkodást, ellenszenvet szül. (Feltétlenül hasznosak az egyre tökéletesebben kivitelezettek társadalmi munka-akciók, melyekről ugyan egyeseknek elutasító az álláspontja („a társadalmi munka csak formális akció”), de a többség látja az értelmét. (Egy harmadéves angol-orosz szakos hallgató: „nem volt kötelező, szívesen ment mindenki, TV-akcióra befizettük egy részt, a többit a kirándulás költségeinek részleges fedezésére használjuk”). Elsőéves magyar-orosz szakos hallgató: „Ez az egyetlen, amiben szívesen részt vett mindenki.”). Tegyük hozzá, itt is van lehetőség a „munkakedv” emelésére, ezért olvastuk örömmel az Ady téri „sportkabinát” korszerűsítését célzó egyetemi munkaakció javaslatát a vitaindítóban, s venni részt szívesen mindenféle, az egyetemhez tartozó létesítmény építésében, korszerűsítésében. (Legújabb értesülésünk szerint e kérdés realizálódott: egyetemünk KISZ-szervezete az építéssel karöltve július 13-tól kéthetes turnusokban építőtábort szervez a kollégiumok és az Ady téri létesítmények korszerűsítésére. A terv színvonalas megvalósítása az egyetemi hallgatók aktivitásán múlik!)

Már „elkoptatott” probléma: az egyetemi-klub. Igényes, színvonalas kihasználása szükséges lenne. Álljon itt róla két vélemény: „Bemegy az ember, jobbra lát egy hirdetőtáblát (vagy valami ilyesfélét), rajta egy 1967-es plakát. Ez nem tájékoztatás.” (1. évf. olasz-történelem szak) „Nem használjuk ki azt a klubot.” (3. évf. olasz-történelem szak).

... önmagunkban?

Hiába! Nehéz eligazodni! Úgy tűnik mindkét előbbi véleményalkotónak igaza van. (Valahol itt jutunk el a kettős igazsághoz.) Azaz: vannak hiányosságok, hibák — s’ha a folyamat eredménye is —, de van közömbösség is! Erről tanúskodik az érdektelenség miatt — sikeresen — megvalósulni-nem tudó több alapszervi és kari rendezvény (szavalóversenyek, Gorkij-, tanácsköztársasági emlékünnepek, meg-híusult, vagy csak kis létszámmal megvalósult tárlatlatogatások, stb.)

„Akartunk csinálni egy angol-klubot, kedden esténként lett volna, csak angolul lehetett volna beszélni; elhatároztuk, meghívjuk Hankist is. Egyszer csak abbamaradt, nem tudom miért, pedig már minden meg volt szervezve.” (3. évf. angol-orosz szak) „A mi csoportunk akart szervezni orosz-klubot,

meg is kaptuk egy-egy napra a klubot, s az első alkalommal hárman jöttünk össze. Biliárdoztunk, aztán hazajöttünk.” (3. évf. magyar-orosz szak.) Azok a hallgatók vallanak itt akikben van aktivitás, de éppen a közöny akadályozza az érdeklődésük kibontakozását. Egy másik rendezvénnyel kapcsolatos vélemény: „Szavalóversenyt rendeztek, összesen a zsűri, résztvevők, közönség lehetek 15-en. Azon döbbsentem meg, hogy ezen az egyetemen a pár száz magyar-szakos közül nem akadt hűsz, aki eljött volna.” (5. évf. magyar-történelem szak). Sajnos az érdeklődés hiánya okozta nehézségekkel küzd egyetemünk tudományos diákkörökének jelentős része, nehéz a törzsgárdák kialakítása! (Az elmúlt éveken hallgató-ság hiányában el is kellett halasztani meghirdetett diákköri ülést.)

Márpedig a közömbösség figyelmeztető jelei a fentiek, amelyeknek kijavítása fontos feladat, s amelyre a KISZ-nek állandóan törekednie kell. Igaz, a szervezeti tevékenységben egyre korszerűbb módszerek alkalmazására is szükség van. Az egyes reszort-területek vezetőinek, aktívainak a lehetőségekhez mért maximális felkészültségén túl, helyesen kell tudniuk kitapintani a valóságos, élő problémákat.

... a szakmában?

A hivatástudat hiánya nem tipikus jellemzője az egyetemi ifjúságnak, a megkérdoztetek túlnyomó többsége a pedagógus pályán szeretne elhelyezkedni a rossz anyagi lehetőségek ellenére is. S ha fel is merül az izgalmas szakmai viták, a nyelvi laboratórium-, az atmosféra-hánya; alapjában szakmai vonatkozásban kevesebb a csalódott hang. Ide tartozónak tartjuk, önbírálatnak, a jövőbe tekintve javaslatnak: miért csak az olasz-francia szakosok közt van jogfolytonossága a közösségi élet egészséges erősödését szolgáló szakesteknek, amelyek más oktatási intézményekben is a jól bevált módszerek közé tartoznak? Miért nem történt még csak kísérlet sem például a Bölcsészettudományi Karon, egyéb szakestek rendezésére?!

A kettős igazság.

A kettős igazság a kétoldalú, két aspektusból történő vizsgálat eredménye: azaz rámutatunk hiányosságokra, hibákra, de önmagunk hibáit is bonckés alá véve. S csak egyetlen következtetés maradt: először önmagunk hibáin lépünk túl, hisz az út ezen át vezet a csalódottság és közömbösség megszűnését valóra-váltó, vélt vagy valós hibák megszüntetéséhez.

SZIRTES GÁBOR
V. bölcsész

A betegből tananyag lett

Egyetem — Mit jelent ez a fogalom? Él róla egy elképzelés a felnőtt generáció tagjaiban, akiknek talán saját múltjuk vagy gyermekeik jövője, esetleg jelene is összefonódik vele. Egy másik, a tizenévesek körében. Nekik, s nem régen nekünk is — illúzió, közelebbi cél. S a harmadik: az, amit mi ismerünk. Ez nem egyezik meg az előbbiekről egyikével sem.

Mit vártunk? Azt hiszem kevesen tudnának erre konkrét választ adni. Többek között: szabadabb, önállóbb életet, azt, hogy ne „kelljen”, hanem „lehessen” tanulni, mégpedig azt, ami érdekel is bennünket. Frázisként hangzik, de szerettük volna élvezni, amivel foglalkozunk.

Sokan elhatározták, jobb tanárok lesznek, mint akik őket tanították. Ha nem is tudták, hogyan fogják ezt megoldani, voltak elképzeléseik arról is, hogyan akarják, arról is, hogyan nem.

Szép számmal jöttünk azzal a céllal, hogy elsajátítsuk mindazt, amit egy jó orvosnak érezni és tudni kell. Nem véletlenül írtam így: érezni és tudni. Egyik sem hanyagolható el a másik rovására. Úgy látszik azonban, mégis valami ilyen történt. Végzés előtt álló hallgatók bizonyos nosztalgiával emlékeznek saját énjükre, akik néhány évvel ezelőtt a felvételi idején voltak. Hová tűnt mindez? Nem volt talán őszinte? De igen. Döntő többségünknek igen. (Akiknél álllekedésről, vagy még arról sem lehetett szó, azokról most nem óhajtok beszélni.)

Mi változott meg tulajdonképpen? Ugyanazok az emberek maradtunk. Senki sem lett több, se kevesebb azzal, hogy felvették. Erdemesebbek maradtak le, csupán azért, mert nem volt szerencsájuk. Sokan élnek tartalmasabb életet, mint az egyetemisták, főiskolai hallgatók. Nosztalgiával gondolunk az elevebb középiskolai évekre, amikor ha másért nem is, a sikeres érettségi bizonyítványért küzdöttünk, s reméltük majd aztán...

Csak hogy azután következtek az egyetem hétköznapjai. Alig múlt el egy-két hónap, s már nem láttuk „az embereket, akik betegek, s akik segítséget várnak tőlünk”, csak tananyagot, amit be kell szedni, de azt kilószámra. Egyik demonstráció a másikat érte, jutott egy napra olykor három is.

Új volt körülöttünk minden. Láttuk, nem lettünk szabadabbak, csak más kategóriákban kell gondolkodnunk, élünk, mint előzőleg — évtizedekkel ezelőtt kialakult formákhoz kell igazodnunk. Semmi sem lett könnyebb, s a „kötelezettségek” után megkapaszkodtunk a rendelkezésünkre álló lehetőségekben. Nem voltunk közömbösök, csak éppen nem tudtunk mit kezdeni.

Kezdtük bírálni az egyetemet, mely ugye oktatókból és hallgatókból áll. Nem értek egyet a kollégával, aki azt állítja: „egyikünk nem családostól kellemesen”. Ertek kellemes családostól is, kár hogy csak nagyon kevés. Egy-egy korszerűen oktatott tárgy, érdekes gyakorlat, sikeres akció sajnos nem kompenzálja az ellentétet.

Nemcsak az „egyetem”-ben csalódunk azonban, hanem egymásban, s így önmagunkban is. Számtalanszor elhangzott: nem megfelelő, inaktív a közösségi élet. Véleményem szerint legtöbbször nem is keressük a közösségi életet. Mindenki maga akar boldogulni. Szűk, sokszor nagyon is szűk körben igyekszik eltölteni szabad idejét, s nem is akarja, hogy mások megtudják, mi érdekli őt. Pedig másokat is érdekel ugyanaz, csak külön-külön.

Örök probléma marad az egyetemisták anyagi helyzete. Bonyolult kérdés, hogy a „jegyekért folyik a harc”. Senkinek nem mindegy, többet vagy kevesebbet kap havonta néhány százzal... Ezt pedig index szerint kapjuk. Hogy mennyire ad hoc születnek a jegyek, s mennyire távol vannak a realitástól, azt kevesen vitatják. Mégis ez az elsődleges, mert hogyan képezzé magát valaki szaktárgyában, vagy mélyedjen el tudományos munkában, ha nincs mielő fedezni az alberletet, a menzadíjat. Semmi sem indokolja azonban ezt a kijelentést: „Ne várják el, hogy 1300 Ft-ért a maximális tudásomat, aktivitásomat nyújtsam...” Mit akarsz csinálni a tehetségeddel, ami saját megfélemlésed szerint többet ér havi 1300-nál? Ha már annyira el akarod adni, hol találsz rá jobb vevőt? S ha egy részét odaadod az 1300-ért, hova teszed a felesleget?

Nem mindegy, hogyan élünk. Akik túl vannak az egyetemi éveken, visszaemlékezve kellemesnek látják a miénket. Ők annak idején elégedettek voltak? Nem. És később mi elégedettek leszünk a saját múltunkkal? Megváltoztak a körülmények, megváltoztak az igények és lehetőségek is. Utóbbiak kevésbé.

PAPP MAGDOLNA
III. orvostanhallgató